

Universitetet
i Stavanger

Eksamen i BIP190: Bedriftsøkonomi med entreprenørskap

Varighet: 4 timer

Dato: 5. mai. 2014

Hjelpemidler:

Rentetabeller og bestemt, enkel kalkulator.

Oppgavesettet består av til sammen 9 sider

A. Flervalgsoppgaver (side 2-5)	30%
B. Bedriftsøkonomiske emner (side 6-7)	55%
C. Forretningsplan/entreprenørskap (side 8)	15%

Svarskjema for flervalgsoppgaver (side 9)

FORDEL TIDEN PÅ OPPGAVENE.

A. FLERVALGSOPPGAVER

30 %

**Kun et alternativ er korrekt. Det blir ikke gitt minuspoeng. Skriv svarene på eget skjema, side 9.
Husk at svararket må leveres inn som en del av besvarelsen.**

A1. Hva betyr utnyttelse av komparative fortrinn?

- a) At produksjonen bør skje der hvor totale lønnskostnader er lavest
- b) At land og individer bør konsentrere seg om det de er best til
- c) At investeringer bør konsentreres i utviklingsland

A2. Hva er korrekt når det gjelder aksjonærverdimodellen for bedriftens målsetning?

- a) Bedriften er svært opptatt av omdømme og samfunnsansvar
- b) Bedriften skal maksimere den økonomiske avkastningen til sine eiere
- c) Bedriften fornekter sitt ansvar for helse, miljø og sikkerhet

A3. Hva mener vi med produktivitet?

- a) Produktivitet er produksjonsmengde i forhold til ressursforbruk
- b) Produktivitet dreier seg om tempoet i produksjonen
- c) Produktivitet handler om forholdet mellom produksjon og kvalitet

A4. Hva mener vi med avskrivninger?

- a) Avskrivninger måler kostnader forbundet med anleggsmidler
- b) Avskrivninger betyr en økonomisk forkasting av kapitalutstyr
- c) Avskrivninger foretas for å redusere skattebelastningen

A5. Hvilken sammenheng er korrekt for totale kostnader (TK)?

- a) $TK = DEK + VK$
- b) $TK = FK + VK$
- c) $TK = FEK + VEK$

A6. "Tidsavgrensningsligningen" eller "lagerloven" lyder som følger

- a) $UB + \text{Anskaffelse} = IB + \text{Forbruk}$
- b) $IB - \text{Anskaffelse} = UB + \text{Forbruk}$
- c) $IB + \text{Anskaffelse} = UB + \text{Forbruk}$

A7. En bedrift har i løpet av et år kjøpt varer på kreditt for kr 5 000 000 (eks. mva). Inngående balanse leverandørgjeld var på kr 800 000 og utgående balanse leverandørgjeld var på 450 000. Hva var gjennomsnittlig kredittid hos leverandør?

- a) 10 dager
- b) 36 dager
- c) 45 dager

A8. Dekningsgraden øker alltid når

- a) nullpunktsomsetningen øker
- b) variable kostnader som prosent av driftsinntektene øker
- c) variable kostnader som prosent av driftsinntektene synker

A9. Dersom råmaterialprisene øker med 12% vil nullpunktsomsetningen og sikkerhetsmarginen

- a) øke/reduseres
- b) øke/øke
- c) reduseres/øke

A10. En bedrift kjøper en bil for kr 500 000. Bilen skal avskrives lineært over 5 år. Hvilke påstand er riktig

- a) Årlige avskrivninger må vi vente med å beregne til vi kjenner bruksnyttens av bilen.
- b) De årlige avskrivningskostnadene er kostnader som betales fysisk hvert år.
- c) Avskrivningene er å regne som kalkulatoriske kostnader.

A11. Dersom bilen i oppgave A10. har en forventet restverdi tilsvarende kr 100 000 etter 5 år. Hva blir årlige avskrivninger for bilen?

- a) 80 000
- b) 100 000
- c) 75 000

Følgende opplysninger skal brukes for å svare på oppgavene A12 – A16

Bedriften Amfi AS tilvirker et produkt og har faste kostnader på 5 000. Følgende inntekts- og kostnadsforhold er kjente:

X (Antall enheter)	Totale inntekter i kroner	Differanseenhets-kostnader i kroner
0	0	
		200
50	20 000	
		150
100	38 000	
		150
150	55 000	
		180
200	70 000	
		200
250	79 000	
		250
300	85 000	

A12. Hva er differansekostnaden for intervallet 150-200 enheter?

- a) Kr. 12 500
- b) Kr. 10 000
- c) Kr. 9 000

A13. Hva er differanseenhetsinntekten (DEI) for intervallet 200-250 enheter?

- a) Kr. 350
- b) Kr. 180
- c) Kr. 316

A14. Hva er de totale kostnadene ved 200 enheter?

- a) Kr. 34 000
- b) Kr. 39 000
- c) Kr. 44 000

A15. Hva blir resultatet ved 150 enheter?

- a) Kr. 25 000
- b) Kr. 20 000
- c) Kr. 30 000

A16. Hva blir resultatet ved nedre dekningspunkt?

- a) Kr. 0
- b) Kr. 5 000
- c) Kr. 15 500

A17. Indirekte tilvirkningskostnader inkluderer

- a) alle salgs/administrative kostnader
- b) alle tilvirkningskostnader unntatt direkte lønn og direkte materialer
- c) alle direkte materialer, direkte lønn og administrative kostnader

A18. En virksomhet har en nullpunktsumsetning på kr 2 000 000. Virkelig omsetning utgjør kr 5 000 000. Dekningsgraden er 40 %. Hvor stort er overskuddet?

- a) kr 3 000 000
- b) kr 2 000 000
- c) kr 1 200 000

A19. Vi bygger videre på opplysningene i foregående spørsmål. Hvor stor er sikkerhetsmarginen i prosent?

- a) 71%
- b) 40%
- c) 60%

A20. Tilvirkningskostnaden for et produkt er kr 1 050 basert på et totalt tilvirket kvantum på 10 000 enheter. Dersom det blir tilvirket 5 000 enheter denne måneden, hva kan vi forvente mht tilvirkningskostnaden per enhet:

- a) Den forblir den samme
- b) Den reduseres
- c) Den øker

A21. Alternativkostnaden til det å tilvirke en komponent i en fabrikk med ledig kapasitet og hvor det ikke finnes klare alternativer, er

- a) null
- b) komponentens variable tilvirkningskostnader
- c) de totale tilvirkningskostnadene for komponenten

A22. En eiendel anskaffes til kr 500 000. Hva er bokført verdi ved utløpet av det 3 året når det regnes med 20 % saldoavskrivning?

- a) kr. 191 200
- b) kr. 256 000
- c) kr. 200 000

A23. En virksomhet selger varer for kr 2 200 og har kalkulert med en avanse på 60%.

Hva er bedriftens inntakskost?

- a) Kr 1 375
- b) Kr 1 320
- c) Kr 880

A24 En virksomhet selger en vare for kr 2 000 inkl mva på 25%. Inntakskost er kr 400 ekskl. mva. Hva er bruttofortjenesten i prosent?

- a) 75 %

- b) 60 %
- c) 20 %

A25. Hva er vinningsoptimal kvantumstilpasning (optimalt produksjonsnivå) for en bedrift med følgende kostnadsstruktur: $TK = 500\,000 + 200x + 2x^2$, gitt at $p = 1\,000$?

- a) $x = 250$
- b) $x = 200$
- c) $x = 400$

A26. Gitt en tilleggsordre ved ledig kapasitet der prisen er større enn salgsmarkostnaden vil bedriften innen sitt kapasitetsintervall?

- a) redusere de faste kostnadene
- b) øke resultatet
- c) øke de variable enhetskostnadene

Følgende opplysninger skal benyttes i oppgave A27 – A28:

Kollen AS er en nystartet bedrift som ønsker å investere i en helt ny maskin for økt produktivitet. Maskinen vil koste 20 000 før det gir en positiv kontantstrøm de påfølgende 3 årene i henhold til tabell under.

Firmaet benytter en kalkulasjonsrente på 10%.

ÅR	1	2	3
Antatt kontantstrøm	10 000	15 000	10 000

A27. Hva er investeringens netto nåverdi?

- a) 15 000
- b) 11 818
- c) 9 000

A28. Hva er prosjektets internrente (IR)?

- a) $IR > 10\%$
- b) $IR = 10\%$
- c) $IR < 10\%$

A29. Følgende data er tilgjengelig for et selskap som ønsker å etablere et innkjøpssystem basert på bestillingspunkt.

Årlig forbruk i antall enheter	50 000
Arbeidsdager per år	250
Sikkerhetslager i antall enheter	1 000
Normal ledetid (arbeidsdager)	20

Hvis vi antar at forbruket av varen skjer løpende gjennom året, blir bestillingspunktet:

- a) 5 000
- b) 4 000
- c) 1 000

A30. Hva forteller likviditetsbudsjettet i forbindelse med en etablering?

- a) Hvor mye man vil tjene det første året
- b) Hvor stort varelager man har
- c) Hvor mye penger man må låne

B. BEDRIFTSØKONOMISKE EMNER**55%****B1. Produktkalkyle****30 %**

Wally AS videreforedler tre og stein i til veggplaten HighDefinition til bruk i industrien. De har vært misfornøyd med resultatene de siste årene, og ønsker å gjøre en produktkalkyle av ved hjelp av bidragsprinsippet. Under følger regnskapstallene for 1. kvartal 2014.

Kostnadsart	Material-avdeling	Foredlings-avdeling	Ferdigstillings-avdeling	Salgs/adm avdeling	Sum kostnader
Direkte kostnader:					
Direkte materialer	15 000 000				15 000 000
Direkte lønn		6 000 000	4 000 000		10 000 000
Indirekte kostnader:					
Variable kostnader	3 600 000	1 500 000	800 000	700 000	6 600 000
Faste kostnader	500 000	800 000	600 000	1 100 000	3 000 000
Beregningsgrunnlag for ind. kostnader	Direkte material forbruk	Direkte lønn i avdelingen	Direkte lønn i avdelingen	Tilvirkningsmerkest solgte varer	

B1.1 Beregn tilleggssatsene for bedriftens avdelinger.

Wally AS vurderer å utvide sitt sortiment ved å tilby en enklere veggplate Regular. Denne vil være noe rimeligere pga mindre innkjøpte materialer, i tillegg til at man ikke vil lakkere platen. Ledelsen antar at dette produktet vil ha de samme tilleggssatser som for HighDefinition.

Kostnad/enhet	Regular	HighDefinition
Direkte materiale	125 kr	150 kr
Foredlingsavdeling	0,1 timer á 230 kr	0,2 timer á 230 kr
Ferdigstillingsavdeling	-	0,2 timer á 350 kr

Regular skal selges til 250 kroner pr m², mens HighDefinition selges til 400 kroner pr m².

B1.2 Beregn veggplatenes dekningsbidrag. Dersom Wally AS som følge av lite kapasitet i foredlingsavdelingen bare ønsker å produsere en av veggplatene. Hvilken type bør dette være?

For å gjøre et optimalt produktvalg må Wally AS ta hensyn til begrensningene i foredlings-, material- og ferdigstillingsavdelingen. Kapasiteten i foredlingsavdelingen er begrenset til 10 000 timer pr kvartal, mens den i ferdigstillingsavdelingen er begrenset til 5 000 timer pr kvartal.

Materialavdelingen har et budsjett på 15 000 000,- pr kvartal til direkte materialer etter utvidelsen til 2 produkter.

- B1.3 Sett opp de matematiske formlene for begrensningene og mål(objekt) funksjonen for bedriften.
- B1.4 Vis grafisk og beregn matematisk den optimale produktkombinasjonen. Hva er dekningsbidraget her?
- B1.5 Forklar hvorfor ikke alle begrensningene har effekt på bedriftens kapasitet i den optimale produktkombinasjonen. Hva kan bedriften gjøre for å øke produksjonen og dekningsbidraget mhp kapasitet?

Wally AS vurderer å sette ut ferdigstillingen av veggplatene til en spesialist i Brasil. De har beregnet at dette vil spare bedriften ca. 10,- pr m², slik at de med et forventet salg på ca. 25 000 m² vil kunne spare 250 000,- pr kvartal.

- B1.6 Hvilke kvalitative vurderinger bør man gjøre før man konkluderer med outsourcing av en oppgave?

B2. Kostnad – resultat – volumanalyse

25 %

Bedriften Bryllupsgaver AS selger forlovelsesringer og ønsker å se nærmere på hvilke muligheter selskapet har til å påvirke salg gjennom markedsaktiviteter.

- B2.1 Gi en kort oversikt over hvilke metoder Bryllupsgaver AS kan benytte for å påvirke salget av deres forlovelsesringer.
- B2.2 Bryllupsgaver AS har beregnet at priselastisiteten er -2 for forlovelsesringer. Forklar kort hva dette betyr. Bedriften ønsker å øke volumet for salg av forlovelsesringer med 10%. Hvor mye må prisene endres for at selskapet skal nå den ønskede målsettingen gitt deres priselastisitet.

Vi får opplyst følgende tall for selskapet for fjoråret:

Dekningsgrad: 40%

Faste kostnader: 40 millioner

Variable enhetskostnader: 1 500 kr

Omsetning: 80 millioner

- B2.3 Beregn gjennomsnittsprisen for forlovelsesringene selskapet solgte. Hva er bedriftens nullpunktsomsetning? Beregn selskapets sikkerhetsmargin i prosent og gi en forklaring på denne.
- B2.4 Hvor mye må omsetningen øke for at Bryllupsgaver AS skal få et overskudd på 10 millioner?
- B2.5 Tegn et diagram som viser nullpunkt i kroner og i antall forlovelsesringer. Indiker underskudds- og overskuddsområdene, og tegn inn resultatkurven.

C. ENTREPRENØRSKAP

15%

C1. Forretningsplan

15 %

- C1.1 Du ønsker å etablere en bedrift for å starte for deg selv. Diskuter de avgjørelser du bør gjøre for å avklare om du personlig er riktig type til å starte for deg selv.
- C1.2 Du arbeider med forretningsplanen og ser at det er nødvendig å gjøre en vurdering av ledergruppen. Hva bør du tenke på når du setter sammen ledergruppen? Hvordan vil du sette sammen en god ledergruppe?
- C1.3 Forretningsplanen er et viktig verktøy. Hvordan ønsker du å benytte denne i arbeidet med bedriften? Hvilke andre parter vil ha interesse av forretningsplanen?

Lykke til!